

מז התלמוד
סדר נזיקין, מסכת בבא בתרא דף קמ"א

דאמר רב חסדא: בת תחילה - סימן יפה לבנים.
איכא דאמרי דמריביא לאהרא, ואיכא דאמרי דלא
שליטא ביה עינא בישא. אמר רב חסדא: ולדידי בנתן
עדיפן לי מבני.

איכא דאמרי - יש אומרים
דמריביא לאהרא - שמגדלת את אחיה
עינא בישא - עין הרע

חסרי: רב חסדא אמר שכאשר נולדת בת תחילה, זה סימן
יפה לבנים שייולדו אחריה. יש אומרים שזה משום שהיא
מטפלת בהם ומגדלת אותם, ויש אומרים שזה משום שלא
ישעו עין הרע לאביה על כך שנולד לה בן בכור. ועוד אמר רב
חסדא, שהוא מעדיף את בנותיו יותר מאשר בנים.

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו
אברהם יצחק ויעקב,
הוא יברך את חילי צבא ההגנה לישראל
ואנשי כחות הבטחון,
העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
ומן הים הגדול עד לבוא הערבה
ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובים.
יתן !! את אויבינו הקמים עלינו
נגפים לפניהם!
הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חילינו
מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
ידבר שונאינו תחיתיהם,
יעטרם בכתר ישועה ובעטרת נצחון.
יגים בהם הכתוב:
"כי !! אלהיכם ההלך עמכם,
להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם".
ונאמר: "אמן".

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר
לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	16:05
ניו יורק:	16:18
ישראל ת"א:	17:17
גרמניה:	17:21
ישראל ת"א:	16:19
ניו יורק:	17:19
גרמניה:	15:46
ניו יורק:	17:07

סדר נזיקין | מסכת בבא בתרא קל"ח-קמ"ד
פרשת וירא | ט' - ט"ו בחשוון תשפ"ה (16-10 לנובמבר 2024)

אחינו כל בית ישראל
הנתונים בצרה ובטביה
העומדים בין בים ובין ביבשה
המקום ירחם עליהם
ויוציאם מצרה לרוחה
ומאפלה לאורה
ומשעבוד לגאלה
השתא בעגלא ובזמן קרוב
ונאמר אמן

להצלת חיילי צה"ל, השבת החטופים, רפואת הפצועים וחזרת המפונים לביתם

דף קל"ח: נכסים משועבדים ונכסים בני חורין

נכסים של הלווה משועבדים למלוה, ויש לו זכות לפרוע מהם את חובו, ובתנאים מסוימים, גם אם הלווה מכר את הנכסים, המלוה זכאי לגבות אותם מן הקונה. בקשר לכך יש לדעת הלכה חשובה הקובעת: "אין נפרעים מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין" - נכסים בני חורין הם נכסים שביד הלווה, שלא מכר אותם, ולכן כל עוד ניתן לגבות מן הלווה עצמו - אי אפשר לגבות נכסים שקנו אנשים מיד הלווה. אם אין ביד הלווה נכסים כלל, ומתברר שהוא מכר נכסים משועבדים לשינוי לקוחות - ממי יגבו את החוב?

התשובה היא שאם הוא מכר אותם באותו יום - יגבו משניהם בשווה. אולם, אם הוא מכר אותם בזה אחר זה, גובים מן האחרון תחילה. רק אם אין בנכס האחרון מספיק כסף כדי לפרוע את כל החוב - גובים גם מן הראשון.

דף קל"ט: יורשים קטנים ויורשים גדולים

המשנה בדף זה מלמדת כמה הלכות לגבי חלוקת ירושה בין כמה בנים, כדי למונע מצב שחלק מהבנים יקבלו פחות מן המגיע להם מצד הדין. אם היו בין היורשים בנים גדולים וקטנים, ועוד לפני שחילקו את הנכסים רוצים לקבוע שכל אחד יקח הוצאות הלבשה מן הנכסים, רשאים הבנים הקטנים למונע זאת, מפני שהוצאות לבוש של קטנים פחותות מהוצאות הגדולים, ואין זה מן הצדק שהגדולים יקבלו יותר.

המשנה מלמדת עוד שאם היו כמה בנים שהתחתנו בחיי אביהם, והוא נתן להם סכום מסוים להוצאת החתונה, ועכשיו אחרי שמת האב טוענים יתר הבנים שבבוא זמנם להתחתן מגיע גם להם סכום דומה מן הירושה, אין הם צודקים, אלא מה שנתן האב בחייו - נתן, ומי שלא קיבל הפסיד.

דף ק"מ: ירושת הבנים והבנות

במשנה בדף שלנו לומדים שלפעמים גם לבנות יש זכות בנכסים לאחר פטירת האב. כאשר נותרו בנות קטנות הן זכאיות לקבל הוצאות תזונה ולבוש עד שתגדלנה או עד שתנשאנה לאיש והוא כבר ידאג לפרנסתן.

חייב זה נובע מתקנת חז"ל שתיקנו שכל הנושא אישה יתחייב לה שלאחר מותו הבנות תקבלנה זכויות אלו. התחייבות זו הינה חלק מן הפתובה.

מתפללים

יאיר בן ה-15 הושפע מאוד מקריאת פרשת וירא וממידת הכנסת האורחים של אברהם אבינו. לאור זאת ביקש יאיר מהוריו שיארחו בחדר הפנוי שיש בביתם לתקופת החורף איש עני שגר ברחוב, קר לו ולא תמיד יש לו מה לאכול. בקשתו זו של יאיר עוררה דיון משפחתי סוער.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה טענו שזה יהיה להם קשה מדי להכניס הביתה איש זר ולטפל בו. הם מוכנים לסייע לו בכל דרך אפשרית, להתנדב איתו, ולחבר אותו לרשויות הרווחה שיעזרו לו, אבל זה קשה מדי ולא מעשי להכניס אותו לגור איתם בבית.

מצד אחד:

חלק מבני המשפחה טענו שזו תהיה מצווה גדולה להכניס לביתם אדם עני שגר ברחוב ולסייע לו בתקופת החורף. גם אם זה יהיה קשה ואולי לא נעים, זו מצווה ממש חשובה.

מה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה 'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

★ | מן ההסטוריה

יהודי העיר צנעא בתימן

קהילה יהודית גדולה התקיימה בעיר צנעא שבתימן כבר במאה הרביעית לספירה, וייתכן שעוד קודם לכן, ונמשכה עד לאחר הקמת מדינת ישראל. רוב היהודים בקהילה היו אומנים ובעלי מלאכה או שעסקו במסחר. היחס של השלטונות כלפיהם היה הוגן לרוב, אך מדי פעם גזרו עליהם גזירות. בשנת 1679 גורשו היהודים מהעיר, ולאחר מספר שנים הורשו לשוב אליה, אך נאלצו להתגורר ברובע משלהם שנקרא קאע אל-יהוד. במאות ה-19 וה-20 מנו היהודים כ-20% מאוכלוסיית העיר. רבים מהם עלו לארץ במסגרת עליית "אעלה בתמר", והשאר עלו אחרי הקמת המדינה.

משפחה תמנית בדרכה למחנה המעבר של הג'וינט (Wikipedia)

♥ | על המפה

שכונת נחלת אחים בירושלים

נחלת אחים ב-1937 (Wikipedia)

נחלת אחים היא שכונה במרכז העיר החדשה בירושלים. היא נוסדה בשנת 1924 בידי יהודים שעלו מתימן, ונקראה כך בשל שאיפתם לחיי אחווה במקום. רחובות השכונה נקראו ברובם על שם ערים בישראל. רוב התושבים בשכונה היו בתחילה אורפלים - יהודים יוצאי העיר אורפה שבטורקיה, תימנים ועולים מכורדיסטאן. כיום גרים בה גם יהודים מארצות המערב. בין תושביה הידועים של השכונה היו הרב יוסף קאפח ואשתו הרבנית ברכה, הרב שאר ישוב כהן ואחותו הרבנית צפיה גורן.

👤 | מי אני?

1. נולדה בעיר צנעא שבתימן.
2. בגיל 11 התחתנה עם בן דודה, שהפך לרב מפורסם.
3. הקימה מפעלי חסד רבים שסייעו לאלפי אנשים.
4. על פעילות החסד הרבות שלה זכתה ב-26 תעודות הוקרה ובפרס ישראל.

טאמל טלס זמזלט

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0				
495	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-560 אסתר המלכה	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 גלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו / שרה	-3760 בריאת העולם

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי היא האישה במרכז הציור?
- 2 היכן היא נולדה?
- 3 מי היה בעלה?

4 איזה פרס חשוב היא קיבלה ומה היה מפעל חייה?

יִשְׂרָאֵל אֶת הַיְּהוּדִים מִיִּשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם, וְלִמְצֹא לָהּ אֶת אֱלֹהֵיהָ.
 4 יִשְׂרָאֵל אֶת הַיְּהוּדִים מִיִּשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם, וְלִמְצֹא לָהּ אֶת אֱלֹהֵיהָ.
 3 יִשְׂרָאֵל אֶת הַיְּהוּדִים מִיִּשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם, וְלִמְצֹא לָהּ אֶת אֱלֹהֵיהָ.
 2 יִשְׂרָאֵל אֶת הַיְּהוּדִים מִיִּשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם, וְלִמְצֹא לָהּ אֶת אֱלֹהֵיהָ.
 1 יִשְׂרָאֵל אֶת הַיְּהוּדִים מִיִּשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם, וְלִמְצֹא לָהּ אֶת אֱלֹהֵיהָ.

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי, הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

מצוות הכנסת אורחים

הכנסת אורחים היא מצווה חשובה, שפירושה הוא להזמין עוברי דרך ואנשים שאין להם מקום לשהות בו להתארח בביתנו, ולספק להם מזון, מים ומנוחה. אברהם אבינו התפרסם בזכות הכנסת האורחים הגדולה שלו, וחכמים אמרו "גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכנה".

מי אני?

1. היה מגדולי הרבנים של העדה התימנית בארץ.
2. תרגם ערך ופירש את כתבי הרמב"ם ועשרות ספרים נוספים.
3. היה דיין בבית הדין הגדול וחבר במועצת הרבנות הראשית לישראל.
4. זכה בפרס ישראל לספרות תורנית, ובפרסים נוספים על מפעלי התורני.

טעם סבו טט

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תרל"ז	5323 ה'רמ"ג	5260	5258	4900	4800	4650	4260
2019 שנת סיום הטי"ם ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לויין	1967 מלחמת ששת הימים	1948 הקמת המדינה	1947 מלחמת העצמאות	1939 שואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

דבר תורה

דבר מעניין קורה בהכנסת האורחים של אברהם שבתחילת פרשתנו. הכל נעשה שם בחסד גדול ומבלי לחסוך בכלום - בקר, מאפים טריים, והכל בריצה ובחפץ לב, אך כשמגיעים למים בהם רוחצים האורחים, "חוסר" לכאורה אברהם ואומר: "יזקח נא מעט מים ורחצו רגליכם". המילה "מעט" אינה מתאימה לכאורה לאיש החסד, ויש להבין מה עניינה? על כך משיב הנצי"ב מוולז'ין ומבאר כי דווקא כאן אנו לומדים על שיאה של הכנסת האורחים. אברהם הבין כי אורחיו ממהירים ולכן אמר להם שירחצו רק במעט ולא ירגישו שהוא מצפה שהם יישארו אצלו זמן רב. הוא חיפש מה הם צריכים ולא למלא את רצונו הפרטי, ולכן רמז להם כי מיד לאחר אכילתם יוכלו להמשיך לדרכם, למרות שמצד עצמו היה שמח לארחם הרבה יותר.

סדר זיקין | מסכת בבא בתרא, דף קמ"א - קמ"ד

דף קמ"א: ירושת הבנות הקטנות

כאשר נפטר האב יש לפרוס את הבנות הקטנות על חשבון הירושה שהיתה מגיעה לבנים, והבנים יתפרנסו מיותר הירושה אותה הם מקבלים. אבל מה עושים במקרה שהאב הותיר אחריו ירושה כה דלה עד שאם הבנות תיטולנה ממנה לפרנסתן לא יותר לבנים מאומה?

לשיטת חכמים במקרה כזה אומרים לבנים: תקנת חכמים שיש לפרוס את הבנות עדיפה על זכות הירושה שלכם. נסו להסתדר בכוחות עצמכם, ואם אין ברירה חלילה - אפילו קבצו נדבות.

דף קמ"ב: בכור שנולד לאחר פטירת אביו

על פי פסוקי התורה הבן הבכור מקבל פי שנים בירושה. עם זאת, יתכן מצב שיהיה בכור שלא יקבל פי שנים בירושה - במקרה של בכור שנולד לאחר שאביו נפטר - הוא אינו מקבל פי שנים. לכן אם למשל האב נפטר - ואחרי פטירתו נולדו לו תאומים, אפילו שהראשון שבהם הוא בכור, הוא אינו מקבל פי שנים בירושה, מכיון שנולד לאחר פטירת האב.

דף קמ"ג: "קורבן מנחה"

בבית המקדש הוקרבו קורבנות שונים, ביניהם "קורבן מנחה". מהו "קורבן מנחה"? מביאים קמח סולת, שמן ולבונה ומהם מקריב הפונה קורבן, כפי שמפרטת התורה בפרשת ויקרא. כמה סולת מביאים למנחה? עישרון סולת. במידות זמננו עישרון הוא בערך שני קילו. שיעור עישרון שקבעה התורה אינו מנביל ואפשר להביא יותר מעישרון, לא אמרה התורה "עישרון" אלא כדי להודיע שפחות משיעור עישרון אי אפשר להביא. אבל בדף זה לומדים שישנה הגבלה מסוימת והמנחה הנדולה ביותר שאפשר להביא היא 60 עישרון. לא יותר מכה, מפני שלפני שמקריבים את המנחה צריך לעשות "בילה", לבלול, לערבב את השמן והסולת יחד, וכמות קמח כה גדולה אי אפשר לערבב היטב עם השמן. מנחה כה גדולה מכונה "אינה ראיה לבילה" (בילה - ערבוב), מפני שאי אפשר לבלול היטב את הקמח ואת השמן שבה.

דף קמ"ד: קנין מעמד שלושתן

חנוך חפץ מאוד לקנות את טחנת הקמח מגרשון. גרשון הסכים למכור לו, אך לחנוך לא היה כסף מזומן באותה תקופה. הציע חנוך לגרשון: "אני הלויית לאלחנן עשרים אסף ש"ח. קח את החוב, ובבוא מועד הפירעון תגבה אותו אתה מאלחנן ותמורת כך אקבל החל ממחר את שטר הבעלות על טחנת הקמח". גרשון הסכים לכה. "הבה נעשה קנין על החוב", הכריז גרשון, אך חנוך וגרשון שאילו את עצמם: "איך בכלל אפשר להקנות את החוב - הנעשה בו קנין משיכה? הרי אי אפשר למשוך חוב! ומה תגידו על קנין חצר? איך שמים חוב בחצר?" הם הביטו זה בזה ושאלו: "באמת איך מקנים חוב?" למצלם הזדמן לטחנת הקמח תלמיד חכם שאמר להם כך: אחת האפשרויות לקניית חוב היא באמצעות קנין מעמד שלושתן שתיקנו חז"ל. שלושת הצדדים - הקונה, המוכר והלווה מתועדים יחד, והמוכר מקריז שהוא מקנה את החוב לקונה ובכך מתבצע הקנין.

חינה!

פענחו את המשפט ההלכתי הבא, על ידי החלפת כל אות באות שלפניה בא"ב:

בכס סצשפכנ נסלעכנ נתזפגהכנ גנרזן תכת גסר טזשכס

Grid of empty boxes for the letter substitution puzzle.

(האות זכ מוה סולגט סיגזלזומג סוסצסו סולגטו אול: טזלומט)

שאלות השבוע

- 1. מה מקבלות בנות שאביהן נפטר?
2. איזה בכור אינו יורש פי שניים בנכסי אביו?
3. כמה קמח מביאים בקורבן מנחה?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לצין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח ראה חשבון

